

Takketale – Bent Melchior-prisen

Indflyvning

Kære priskomité – kære venner her i salen. Tusind, tusind tak for prisen. Det ville virkelig være gusten og falsk beskedenhed at påstå, at jeg ikke er pavestolt af at modtage den her pris som den første. Det her overgår alt, hvad jeg nogensinde har drømt om. Jeg fatter faktisk ikke, at jeg står her lige nu, og jeg føler mig lidt som en lille bange dreng på 42 år...

Jeg syntes virkelig ikke, at mine sko er store nok til den her ærefulde pris. For jeg har ikke gjort noget særligt andet end at passe mit job som rektor, passe på mine elever og insistere på basal medmenneskelighed - og samtidig har jeg forsøgt at være ordentligt menneske – lige som alle her i salen og mange i det her land. Det er ikke altid lykkedes mig, men jeg prøver sgu hver dag.

Så jeg er på ingen måde stolt af mig selv, men jeg er så ufattelig stolt over at modtage en pris, som bærer navnet på en mand, jeg altid har beundret - og som har været brobygger hele sit liv. En mand der altid har insistere på dialog på trods af forskelle, på at vælge livet og på at handle og gøre noget – også selvom det kostede ham et liv med politibeskyttelse og trusler. Som Bent sagde: *Hvis ikke nu, hvornår så?* Og med det spørgsmål mente han, at det er nu, der skal gøres noget – lige nu – og ikke, når det er holdt op med at regne, eller når ferien er forbi. Nej, vi skal handle mens tid er, og vi skal gøre det nu. Og så skal vi ikke gøre mod andre, hvad vi ikke selv vil have, de gør mod os. Bents mantraer er mine ledetråde.

Jeg har altid fulgt Bent på afstand, læst om ham og faktisk skrevet med ham for et par år siden, fordi den kærlige og dejlige mand sendte mig opbakning under de kampe, jeg har været gennem. Det var i en af de mørkeste og sværeste stunder i mit liv, og jeg har aldrig følt mig så taknemmelig og rørt. Bent er en kær ven, jeg desværre aldrig har mødt, og han er et lysende forbillede for mit arbejde og for den måde, jeg forsøger at være menneske på. Jeg er så ked af, at jeg aldrig mødte ham, men Bent er altid med mig.

Jeg har også fulgt Bent og Özlems fantastiske arbejde i Brobyggerne og meldte mig ind meget hurtigt efter organisationen blev dannet. Jeg læste i Bents biografi "*Så vælg da livet*", at han i slutningen af 1940'erne meldte sig ind i organisationen "Én verden", som var bygget på ønsket om at nedbryde de nationalistiske mure folkeslag imellem, men han konstaterede selv dengang, at drømmen forblev utopi. Brobyggerne kan ses som en direkte forlængelse af "Én verden" med fokus på det nære. Men Brobyggerne, Bent og Özlem, har vist, at det ikke bare er en utopisk drøm at nedbryde mure og skabe dialog – det er virkelighed nu.

Brobyggerne er en enestående organisation, fordi både Bent og Özlem har trodset alle forskelle og sammen insistere på at fokusere på det, vi alle har til fælles: At vi er mennesker - og at dialog, dialog og atter dialog kan flytte os fra had, ufred og splittelse. At vi skal lære hinanden at kende ved at tale sammen, også når vi er uenige – og netop når vi er uenige – for kendskab kan få fjendskab til at smuldre. Özlem er en fantastisk énmandshær og burde selv have prisen – det har jeg også sagt til hende. Hun er en kriger uden våben, for hun knokler hver dag for at skabe dialog og forståelse mellem mennesker. Og så kæmper hun indædt mod den største trussel i vores samfund: Mod hadets ekkokamre, mod fordommene, mod dehumaniseringen og mod ligegyldigheden overfor andre mennesker, der ikke ligner os selv. Det er nemlig ikke bødlens, dødens riffelgange, hadet eller torturen, der gør os bange, men den nådesløse verdens blinde ligegyldighed, som Halfdan Rasmussen så smukt har formuleret det.

Özlem, du er også mit store forbillede, og jeg beundrer din evige kamp, som også har så mange personlige omkostninger for dig. Din stemme og din evige insistere på dialogkaffe er ubetinget den vigtigste i de her

alvorlige tider. Du giver håb hver dag, og du har inspireret mig og mit elskede Nyborg Gymnasium mere, end du aner. Du var forbi i november sidste år, og du gjorde et kæmpe indtryk på os alle.

Skolen og brobyggerne

For Nyborg Gymnasium er virkelig *Brobygger-skolen*, og alle mine elever på min skole er brobyggere, fordi vi har 40 nationaliteter i huset og elever på syv forskellige uddannelser. Vi har en fantastisk mangfoldighed af kulturer, etniciteter, religioner, hår- og hudfarver, seksualiteter og politiske overbevisninger. Det er et skønt sted, og eleverne beriger hinanden og os alle sammen. De er tolerante, rummelige, frisindede og fantastiske.

Vi har derfor netop lanceret et menneskesyn som strategi i stedet for at lave en klassisk, røvsyg og menneskefjendsk strategi med kpi'er og bullshitord. Det menneskesyn er grundlaget for skolens retning, men også for alt hvad vi gør i det daglige - det er skolens grundlov. Og det er direkte i forlængelse af Brobyggerne, af Özlem og af Bent.

Det første og vigtigste der står er, at *vi tror på det bedste i mennesker*. Det er hele grundlaget for, hvordan vi ønsker at møde hinanden på Nyborg Gymnasium. Vi tror nemlig, at alle som udgangspunkt vil hinanden det godt. Vi tror på, at det smitter, hvis alle går ind i alle fællesskaber, dialoger og mødet med andre med den tilgang.

Et andet af udsagnene er, at vi tror på, at forandringer starter hos os selv, og at det er vigtigt at gå forrest med nye tanker, engagere sig i samfundet, udvise personligt mod og kæmpe for noget, der er større end os selv. Og eleverne kæmper virkelig – for Roda og Ruwayda, for Aya og for Røde Kors og alle mulige andre organisationer, der hjælper udsatte på kanten af samfundet. Derfor er Nyborg Gymnasium også blevet kåret som årets Røde Kors skole.

Hannah Arendt har meget enkelt og smukt formuleret, hvad dannelse er og hvad det at holde skole og undervise går ud på. Hun siger det sådan her: *Al undervisning går ud på at få eleverne til at elske verden i en sådan grad, at de også vil tage ansvar for den*. I min optik er det den smukkeste og mest rigtige definition af dannelse, jeg nogensinde har læst. Og det er virkelig Nyborg Gymnasiums og mit mål med eleverne! Dannelse handler nemlig ikke kun om forløsning i åndernes rige, men om at udvikle en almen menneskelighed, at vokse og få et stadig bredere udsyn og at agere etisk, værdigt og med næstekærlighed. – og om at finde sin plads og at elske den forbandede verden. For hvis skolen og vi alle bare lader som ingenting, så bliver kampen mod den nådesløse verdens blinde ligegyldighed og for menneskerettigheder og tolerance bare skåltaleord fra en skindød akademisk bekendtgørelse – eller noget man ser i fjernsynet.

Mine sko

Og så vil jeg vende tilbage til mig og mine små sko – og til Özlems begrundelse for, at jeg skal have prisen. For jeg er dybt, dybt taknemmelig, men jeg er virkelig ikke noget særligt. Som Bent skriver i sine erindringer, så var det et tilfælde, at han involverede sig i kampen for menneskerettigheder og dialog mellem mennesker. Det var fordi præsten fra Ordrup ringede og bad Bent deltage i et møde med en buddhistisk munk fra Vietnam tilbage i 1960'erne. Det startede den aktivisme, som kom til at præge Bent resten af hans liv. Det var et tilfælde.

Og det samme kan man sige om mig – uden at man overhovedet kan sammenligne det, jeg har lavet de sidste par år med det enorme og fantastiske arbejde, som Bent har lavet i en menneskealder. For jeg har levet en stor del af mit liv, som bedsteborgerlig ignorant, passet mit job og ungerne, slået græsplænen og levet jævnt og muntert med hovedet oppe i røven på mig selv. Så der er virkelig intet ædelt over mig. Men mit wake-up-call kom, da jeg tilbage i 2018 pludselig fik besøg af en somalisk familie, hvis børn skulle

meldes ud af skolen og samfundet to dage senere og sendes på udrejsecenter. Der vågnede jeg op til en ond drøm, for det ramte mig så hårdt i maven at sidde med de stakkels ulykkelige mennesker. Jeg traf en beslutning med maven – med min intuition – og lod pigerne blive i skolens 10.klasse og indledte en mangeårig kamp sammen med elever og lokalsamfund for at hjælpe familien til at blive i Nyborg. Det lykkedes, og jeg dimitterer faktisk Roda og Ruwayda d. 24. juni. Men den onde drøm og kamp gentog sig desværre sidste år med Aya, som skulle sendes tilbage til Syrien tre måneder før studentereksamen. Hun fik heldigvis lov til at blive, som I måske har set – i hvert fald indtil hendes sag genoptages om et år.

Roda, Ruweyda og Aya - tre elever fra Nyborg Gymnasium, der alle har det til fælles, at de blev fanget i og undsagt af en umenneskelig dansk udlændingepolitik. De alle tre påtog sig den ufrivillige men vigtige rolle at være ansigter på en kamp for ikke bare at sikre dem selv retten til at færdiggøre deres uddannelse og bevare et værdigt liv på trods af en uvis skæbne, men også en bred kamp for at gøre politikerne opmærksomme på de urimeligheder, der overgår alt for mange flygtninge i Danmark....

Det har sgu været hårde og vilde år, og jeg startede med at være hunderød og bange, men blev siden fattet og dybt indigneret over den måde, vi behandler udsatte på i Danmark. Det har virkelig kostet undervejs. Jeg har fået ufatteligt mange grimme mails, beskeder og breve, jeg er blevet kaldt landsforræder og har fået af vide, at der bliver holdt øje med mig – så bør man for øvrigt altid liige ringe til politiet. Jeg er forsøgt fyret fra Folketingets talerstol, jeg er blevet indklaget til ombudsmanden, og der er stillet spørgsmål til udenrigsministeren om, hvorvidt jeg er værdig til at modtage priser. Jeg er blevet kaldt mange ting af både menige MF'ere, ordførere, partiformænd og ministre, som bl.a. har ment, at jeg skulle fyres, at jeg var en selvgod og selvretfærdig farisæer, at jeg var medieliderlig, at jeg kun elskede mig selv, at jeg førte min egen udlændingepolitik og at jeg var radikal. Det sidste, tror jeg, var ikke ment pænt, men jeg holder af mange radikale politikere og af politikere fra alle folketingets partier – jeg er bare selv blevet partiløs. Men hey, i stedet for at kalde mig lidet flatterende ting, så kunne de alle som én bare have kaldt mig for Henrik. Det er det, jeg er – på godt og ondt.

Jo, der har virkelig været kø for at kalde mig mere eller mindre uskønne ting. Jeg har igen og igen gentaget, at jeg er sat i verden for at passe på mine elever – uanset hvor de kommer fra. For det bør være legitimt at mene noget og blande sig, når det handler om skolens elever og de værdier, dannelsesidealer og grundlæggende menneskerettigheder, som skolen bygger på – så længe det ikke er ren partipolitik. Det er sgu tankevækkende, at alle må mene noget om skolen, men skolen og en rektor som mig må ikke mene noget om noget. Der er sket noget med debatkulturen, frisindet, tolerancen og opfattelsen af skolens rolle i samfundet - og også opfattelsen af den grundlovssikrede ytringsfrihed, som selv rektorer har. I dag skal tosser som mig helst passe deres job som servile embedsmænd uden meninger.

Jeg vil dog godt varmt takke den tidligere udlændingeordfører fra et regeringsbærende parti for én af de ting, han har kaldt mig i Politikens debatsektion. Han kaldte mig nemlig aktivist, og jeg tror ikke, at det var ment pænt, men jeg blev faktisk pavestolt.

For mig er ordet aktivist ikke en skældsord, og selvfølgelig varetager jeg mine elevers og medmenneskers interesser – og det betalte sig faktisk. Jeg er netop aktivist, for jeg kæmper for mine elever, men jeg prøver faktisk at gøre det på en ordentlig og saglig måde. Bent ville også være blevet stolt over at blive kaldt aktivist, for han brugte selv betegnelsen *civiliseret ballademager* som et adelsmærke. Rent faktisk, så indstiftede han for mange år siden et legat til eleverne på Frederiksberg Gymnasium, som blev givet til den mest civiliserede balladeklasse. Der er brug for mennesker, der taler Roma imod, men det skal gøres på en ordentlig måde. Derfor har jeg med inspiration fra Bent netop indstiftet et legat til *den mest civiliserede ballademager på Nyborg Gymnasium*, og det legat uddeles for første gang d. 24. juni til dimissionen. Så

Bent, du lever videre på Nyborg Gymnasium, og jeg håber at kunne dimittere et utal af civiliserede ballademagere i de næste mange år.

I min dimissionstale kommer jeg til at tale om behovet for, at vi alle – og mine kommende studenter - gør modstand mod uretten og intolerancen og netop agerer som civiliserede ballademagere. Jeg citerer den franske modstandsmand, som i en meget sen alder skrev et manifest til ungdommen. Han siger, at *skabe er at gøre modstand. At gøre modstand er at skabe*. Det er så sandt, og jeg håber, at I og vi alle vil gøre modstand mod det uretfærdige, mod hadet og mod manglende gensidig forståelse. At vi alle er med til at gøre Brobyggerne til en folkebevægelse – og fremtidens modstandsbevægelse. Vi skal ikke sprænge jernbaner eller tyske bunkers i stumper og stykker, men vi skal bortsprænge ligegyldigheden og intolerancen og kæmpe for dialog og forståelse mellem mennesker. Vi skal drikke dialogkaffe sammen. Özlem og Bent har vist vejen, og nu skal der handles. *Hvis ikke nu, hvornår så – ville Bent spørge?*

Jeg vil slutte af med et digt af modstandsmanden Poul Sørensen, som er skrevet i en anden tid og under en krig, som Bent oplevede og flygtede fra. Det er skræmmende relevant i 2022 både i den store og lille verden. Det hedder *Til hver enkelt*, og det lyder sådan her:

*Der er en Front, som går Europa rundt,
Og der er Kampen blodig, vild og haard.
Vi Danske passer Dagens jævnt;
Men husk, at ikke bare Drab og Saar
og Skud og Staal er Tegnet på en front!
Der er en Front i Danmark nu. Den gaar just her – just her hvor du staar.*

Digtet er skrevet i en tid, hvor Danmark var besat af tyske soldater, og hvor unge modstandsfolk blev skudt ved daggry i Ryvangen eller tortureret til døde på Dagmarhus. Han appellerede til alle danskere om at gøre modstand i det små og i det store. At det ikke bare var allierede tropper, der skulle vinde krigen for os alle på slagmarkerne. I dag er Danmark en rolig andedam, men vi har alle et ansvar for at gøre noget, der hvor vi står. Vi har alle et ansvar for at tale pænt, gå i dialog og få fronterne til at mødes i samfundet og skabe gensidig forståelse - derhjemme, i skolen, på arbejdet og over alt i samfundet.

Det vil jeg kæmpe for, og jeg vil gøre det med fornyet energi og en enorm stolthed over, at jeg er den første modtager af Bent Melchiorprisen. I giver ikke bare den her pris til mig. I giver den til Nyborg Gymnasium, Rahima, Aya, Roda og Ruwayda og alle de mange andre, der har stillet sig op og taget kampen og dialogen. Tusind tak for prisen, kære venner.